Dacă Biserica n-ar fi modernă prin esenţa ei, adică n-ar fi deschisă tuturor timpurilor, atunci ea nu ar putea să fie veşnică, nu am putea vorbi de originea ei Dumnezeiască. Totuşi, tocmai pentru că menirea Bisericii este aceea de a fi deschisă tuturor timpurilor, ea nu poate cădea în ispita de a se alinia în mod artificial modelor trecătoare ale vremii, deoarece prin aceasta ea ar trebui să-şi piardă din complexitate şi universalitate.

I.P.S. Arhiepiscop TEODOSIE al Tomisului

ISBN 973-7737-47-4

UNIVERSITATEA "OVIDIUS" CONSTANŢA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

simpozionul modernism, postmodernism şi religie

UNIVERSITATEA "OVIDIUS" CONSTANŢA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

Simpozionul modernism, postmodernism şi religie

Constanţa
mai 2005

Vasiliana '98

Universitatea „Ovidius” Constanța
Facultatea de Teologie Ortodoxă

SIMPOZIONUL
„Modernism, postmodernism şi religie”

Universitatea „Ovidius” Constanța
Facultatea de Teologie Ortodoxă

SIMPOZIONUL

„Modernism, postmodernism şi religie”

Constanța, mai 2005

cu un cuvânt înainte
de
I.P.S. Arhiepiscop TEODOSIE al Tomisului

Vasiliana '98
Iaşi – 2005

Referent ştiinţific: *Pr. prof. univ. dr. Dumitru RADU*

Coordonator volum: *Conf. pr. dr. Vasile NECHITA*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

MODERNISM, POSTMODERNISM ŞI RELIGIE. SIMPOZION (1; 2005; Constanţa)

Simpozionul "Modernism, postmodernism şi religie": Constanţa 2005 / Universitatea "Ovidius" Constanţa, Facultatea de Teologie Ortodoxă – Iaşi: Vasiliana '98, 2005

Bibliogr.

ISBN 973-7737-47-4

I. Universitatea "Ovidius" (Constanţa). Facultatea de Litere şi Teologie Ortodoxă

82.02 Modernism
82.02 Postmodernism
2

Editura **Vasiliana '98**
Tel: 0232-246588

Redactor: *Florentin Busuioc*

Apărut 2005
Iaşi - România

POSTMODERNISMUL CA REVOLTĂ ÎMPOTRIVA AUTORITĂȚII REVELAȚIONALE

Pr. asist. Tudor Cosmin CIOCAN
Facultatea de Teologie Ortodoxă Constanța

Introducere în condiția postmodernă

Clasa burgheză a revoluționat societatea modernă de după secolul al XVI-lea, afirmându-şi crezul drept trăsătură centrală a societății. În cultură, aceasta se reprezintă prin ideea autorealizării, a eliberării individului de constrângerile tradiționale şi de legăturile cu acestea (familie şi obârşie), astfel încât să poată „face" cu propria persoană tot ceea ce doreşte. În structura caracterologică, crezul societății moderne era norma autocontrolului şi gratificației întârziate, a unui comportament plin de sens dovedit în urmărirea unor țeluri bine definite.

În fine, sfera culturală este norma autoexprimării şi autogratificării. Este antiinstituțională şi antinomică prin faptul că individul este considerat ca măsura satisfacției, iar sentimentele şi judecățile sale – şi nu vreun standard obiectiv de calitate sau valoare – determină valoarea obiectelor culturale. În modul cel mai direct, acest sentiment ne face să ne întrebăm, în legătură cu un poem, o piesă de teatru ori un tablou, nu dacă sunt bune sau aparent valoroase, ci „ce satisfacție îmi oferă ele?" În această democratizare a culturii fiecare individ caută să-şi realizeze pe deplin „potențialul", astfel „binele" individual intrând din ce în ce mai des în conflict cu cerințele rolului ordinii tehnico-economice sociale.

Dacă ştiința reprezintă o căutare a unității naturii, religia este căutarea unității culturale în diferite perioade istorice ale civilizației. Pentru a închide cercul, religia a țesut firul tradiției în pânza înțelesurilor şi a păzit portalurile culturii respingând acele opere de artă care amenințau normele religioase. Mişcarea modernă creează haos în această unitate religios-culturală. O face în trei moduri: insistând asupra autonomiei estetice față de normele morale; dând o valoare mai mare

noului şi experimentului şi luând sinele (în căutarea lui de originalitate şi unicitate) drept piatra de încercare a judecăţii culturale.

După dimensiunea sa tematică, modernismul s-a manifestat ca furie împotriva ordinii şi, în special, a ordinii burgheze. Accentul este pus pe sine şi pe căutarea neîncetată a experienţei. Dacă Terence (vz. *A Study in Poetics* al profesorului Terence Cave de la Saint John's College, Clarendon Press, Oxford, 1998) a spus cândva că „nimic omenesc nu îmi este străin", modernismul poate spune, cu o egală fervoare, că „nimic neomenesc nu îmi este străin". Raţionalismul este privit ca devitalizant; îndemnul de a crea este declanşat de o explorare a demonicului. În această explorare a demonicului. În această explorare nu putem impune limite estetice (nici chiar norme morale) acestei imaginaţii care nu poate fi atinsă oricând şi oricum. Accentul crucial este pus pe faptul că experienţa nu trebuie să aibă limite în dorinţele ei, că nu trebuie să fie „nimic sacru".

În cultură fantezia domneşte aproape lipsită de constrângeri. Mass-media este adaptată să furnizeze populaţiei noi imagini, să zdruncine convenţiile tradiţionale şi accentul disproporţionat pus pe comportamentul aberant şi aleatoriu care devine demn de a nu fi imitat de ceilalţi. Tradiţionalul este indigest şi instituţiile „ortodoxe" precum familia şi Biserica se află în defensivă din cauza neputinţei lor de a se schimba.

Până nu demult Creştinismul era criticat în universităţi şi mediile ştiinţifice fiindcă se credea că este neştiinţific şi, prin urmare, neadevărat. Astăzi însă, Creştinismului este respins pentru simplul fapt că susţine că este *adevărat*. Se poate observa cum în zilele noastre, atât mediile ştiinţifice cât şi mass-media îl condamnă ca fiind intolerant şi arogant pe cel ce susţine că ar cunoaşte un adevăr obiectiv sau un adevăr universal.

Revolta omului modern împotriva autorităţii

Problema autorităţii reprezintă una dintre preocupările istovitoare de energie ale civilizaţiei contemporane. Biblia subliniază că întreaga autoritate derivată trebuie să-i dea socoteală Dumnezeului celui viu pentru felul în care este folosită, bine, greşit, sau abuziv. În vremurile noastre, ipocriţii totalitari şi autorităţile false au exercitat o putere destructivă, ducând la rănirea psihică a multor oameni. Faptul că cei ce deţin puterea o pun în slujba unor scopuri egoiste sau imorale, sub pretextul slujirii altora şi al promovării unor cauze bune, nu pot decât să stârnească scepticismul cu privire la legitimitatea oricărei autorităţi. Biblia, în tot cuprinsul ei, îi condamnă cu fermitate pe cei ce folosesc

puterea într-un mod opresiv în vederea exploatării altora; Mântuitorul face o diferențiere netă între cei ce folosesc puterea ca să „stăpânească” (Matei 2o:24-28) şi cei care Il servesc cu adevărat pe Dumnezeu.

Întrebarea: *Cum putem justifica autoritatea umană de orice fel*? devine tot mai acută. Nu numai autoritatea religioasă, dar şi autoritatea politică, părintească şi academică sunt puse în discuție. "Problema autorității pentru şi în viața etică şi în domeniul religiei este una dintre cele mai presante şi mai provocatoare probleme moderne", afirmă H. Dermot McDonald (marcionit).

"Există vreo curte de apel, vreo normă absolută la care trebuie raportată viața morală? Există vreun cuvânt sigur sau vreun fapt ultim pe care se poate sprijini încrederea religioasă?"[4]. Pe scurt, nu cumva este autoritatea din orice domeniu al activității umane doar o convenție umană, supusă unui veto personal?

Creştinismul ne învață că întreaga autoritate legitimă provine de la Dumnezeu. Pierderea credinței în Dumnezeu atrage după sine în scurt timp şi punerea în discuție a bazei transcendentale a oricărei autorități şi inițiază o căutare după unele alternative umaniste. Oare, aşa cum subliniază McDonald, teoriile umaniste sunt incapabile să susțină afirmații morale obiective: "Umanismul cade din cauză că refuză să sprijine scara pe care ar vrea să-l facă pe om să urce de bordura cerului, iar verdictul psihologiei şi istoriei deopotrivă este că scările care nu se sprijină pe o Realitate cosmică semnificativă sunt bune doar ca să se prăbuşească din nou şi din nou la pământ"[5]. Donald MacKinnon scrie despre "căutarea" încă din vremea lui Platon "a unei norme autoritare transcendente că ea conferă în acelaşi timp un standard pentru judecată şi un loc de odihnă pentru spiritul interogativ"[6]. Cu toate acestea, cât de mare este în zilele noastre prăpastia care separă relativul de necondiționat, cât de imensă este distanța dintre subiectiv şi transcendent, cât este de aproape de netrecut spațiul dintre domeniul experienței senzoriale şi ordinea ființei absolute. Potrivit lui Dorothy Emmet, un factor care a încurajat abandonarea autorității transcendente de către teologiile liberale şi moderniste poate fi şi absența "elementului venerației în fața a ceea ce este atât absolut, cât şi diferit din punct de

---

[4] H. Dermot McDonald, ***The Concept of Authority, Faith and Thought: Journal of the Victoria Institute 95*** (vara 1996), p. 35.

[5] ***Ibidem,*** p. 36

[6] Donald MacKinnon, ***Borderlands of Theology and other Essays,*** edit. de G.W. Roberts, Philadelphia, J.B. Lippincott, 1969, p. 22.

vedere calitativ"[7]. Orice alternativă umană de apropiere de Dumnezeul cel suveran se dovedeşte a fi în cele din urmă un monolog-proiectat pe un ecran cosmic.

Legitimarea este procesul prin care un "legislator" ce se ocupă de discursul ştiinţific este autorizat să prescrie condiţiile autenticităţii unui discurs[8]. De la Platon problema legitimării ştiinţei este strâns legată de legitimarea legislatorului, de unde rezultă că dreptul de a decide ce este adevărat nu este independent de dreptul de a decide ce este drept. Luând ca exemplu dialogurile platonice, Lyotard arată că un astfel de discurs narativ este inconsistent pentru că argumentarea se face în scopul exclusiv al obţinerii consensului (homologia). Unicitatea referentului drept garanţie a posibilităţii acceptării sale. Inconsistenţa constă din faptul că *discursul platonic care inaugurează ştiinţa nu e ştiinţific*, chiar dacă încearcă s-o legitimeze. Cunoaşterea ştiinţifică nu poate ştii şi nici face să se ştie că e adevărata cunoaştere decât bazându-se (aici!) pe cealaltă cunoaştere, povestirea care este pentru ea o noncunoaştere.

În ştiinţa modernă se renunţă la cercetarea metafizică a unei probe prime sau a unei autorităţi transcendente şi se recunoaşte că înseşi condiţiile de adevăr, adică regulile de joc ale ştiinţei, sunt imanente acestui joc, (şi) că ele nu pot fi stabilite decât în cadrul unei dezbateri ea însăşi ştiinţifică şi că nu există altă dovadă că regulile sunt bune în afara consensului experţilor. Şi asta pornindu-se de la problema: *cum se probează proba?* sau *cine decide în privinţa codiţiilor de adevăr?*

Dar, pe de altă parte, chiar modernitatea apelează la naraţiune ca legitimizare, reabilitându-i demnitatea prin faptul că definirea condiţiilor unui discurs se face într-un discurs despre aceste condiţii.

Dar astfel se reface traseul vicios schimbându-se numai punctul terminus: în vreme ce pentru antici naraţiunea se legitima prin ea însăşi, prin regulile enunţate, discursul modern este legitimat de autoritatea *Destinatorului*. Problema cunoaşterii coincide aici cu emanciparea socio-politică a burgheziei, ridicându-se o nouă problemă: *cine are dreptul să decidă, să prescrie norme pentru societate, cine poate fi acest Destinator?* Numele eroului este *poporul* care se autolegitimează, iar modul său normativ este deliberarea. Acest "popor" nu se mai aseamănă cu cel implicat în cunoaşterile narative tradiţionale, fără pretenţia de universalitate; acum toţi sunt operatori ai cunoaşterii ştiinţifice. Aceşti

---

[7] Dorothy Emmet, ***The Nature of Metaphysical Thinking,*** New York, St. Martin's Press, 1945, p. 109.

[8] Jean-François Lyotard, ***Condiţia postmodernă,*** Bucureşti, Idea, 2003, pp. 19-21.

reprezentanţi distrug cunoaşterile tradiţionale considerate obscurantiste[9]. Însă "poporul" nu se mulţumeşte numai să cunoască; el legiferează şi prescripţii cu valoare de norme. El îşi exercită competenţa nu doar în enunţuri denotative (despre adevăr), ci şi în enunţuri prescriptive, cu pretenţia de a fi juste.

Pierderea de către omul modern a Dumnezeului atotputernic creează un gol de care profită imediat puternicele ideologii naţionaliste, fapt pe care secolul al XX-lea l-a învăţat foarte bine de la fascism şi comunism. Generaţia rebelă care se sustrage autorităţii lui Dumnezeu pregăteşte fără să vrea calea unor programe totalitare, care promovează într-un mod declarativ bunăstarea publică. În Occident se poate citi tot mai mult despre magnificele progrese sociale realizate de comunism şi din ce în ce mai puţin despre reducerea de către comunism a libertăţii de exprimare şi a libertăţii religioase, care îi încarcerează pe dizidenţi în spitale de psihiatrie, în lagăre de muncă forţată şi în închisori supraaglomerate. Lupta importantă între aşa-zisa lume liberă şi lumea totalitară este redusă din ce în ce mai mult la un simplu conflict între dorinţele personale ale unui EU liber şi raţional, pe de o parte, şi cerinţele coercitive ale unei societăţi colectiviste, pe de alta. Cu timpul, ambele forţe, chiar dacă în moduri diferite, ajung să reflecte aceeaşi revoltă împotriva autorităţii divine transcendente. Criza autorităţii divine este însă astăzi cu mult mai mult decât o simplă punere la îndoială a justeţei sau a legitimităţii anumitor autorităţi. Dietrich Bonhoeffer subliniază exilarea lui Dumnezeu de către omul modern în irelevanţă; Dumnezeu este "exclus tot mai mult din lume". S-ar părea că acum oamenii moderni au ajuns la vârsta majoratului şi "atât cunoaşterea, cât şi viaţa sunt considerate perfect posibile fără El"[10]. Starea de spirit ateistă modernă, respinsă cu atâta succes de către Bonhoeffer, este rezumată astfel în descrierea generală a secularismului radical pe care o face Heinz Zahrnt, secularism care ameninţă să inunde concepţia occidentală: "În epoca modernă, *secularizarea,*ordonarea lumii în baza propriilor ei termeni, a copleşit orice domeniu al vietii ca o avalanşă. Acesta este cel mai mare şi cel mai cuprinzator proces de secularizare care a avut loc vreodata în istoria creştinismului sau chiar în întreaga istorie a religiei... Temeliile metafizice au fost distruse pretutindeni: ştiinta, politica, societatea, economia, justiţia, arta şi moralitatea sunt înţelese în proprii lor termeni

---

[9] Jean-François Lyotard, ***Postmodernismul pe înţelesul copiilor***, Bucureşti, Biblioteca apostrof, 1977, p. 52.

[10] Dietrich Bonhoeffer, ***Lettersand Papers from Prison,*** Londra, Collins, Fontana Books, 1963, p. 114.

şi îşi urmează legile lor specifice. Nu mai există domenii închise, care să urmeze un gen de legi «metafizice» sau «divine» exterioare. Omul s-a descurcat fără «Dumnezeu» ca ipoteză de lucru; el se descurcă, de asemenea, fără Dumnezeu şi în ce priveşte lumea şi viaţa lui. Astăzi oamenii nu mai aderă la ateism în urma a ceea ce s-ar putea numi o *lupta interioară* puternică sau a unor conflicte periculoase cu societatea, ci îl consideră punctul lor automat de plecare"[11].

Vremea tabuismului a încetat de mult; nimic nu mai este atins de sfinţenie, nimic nu mai e intangibil. Nu mai există domenii sau subiecte la care omul să nu aibă acces. Creştinismul a încetat să mai fie religia absolută. Modalităţile lui de a reprezenta adevărul şi dreptatea nu au mai fost recunoscute ca fiind în mod incontestabil bune şi valide pentru om. Iar Biserica a încetat de a se mai erija în singurul for infailibil de teologie. Omul s-a răzvrătit, s-a re-format în ceea ce priveşte metoda teologiei. Dacă Reforma secolului al XVI-lea dorea schimbarea de conţinut, astăzi se schimbă şi metoda. Nu se mai pot păstra metodele tradiţionale, impuse de Biserică, pentru a-L atinge pe Dumnezeu. Acesta este al tuturor, nu se mai poate închide în Biserici ca o vedetă în interiorul limuzinei de obiectivele curioşilor fotografi.

Cu câteva generaţii în urmă creştinismul era combătut în baza faptului că afirmaţiile lui – cum ar fi de exemplu pretenţia sa la autoritatea divină şi la supremaţie religioasă – sunt false; modalităţile lui de a reprezenta adevărul şi dreptatea nu au mai fost recunoscute ca fiind în mod incontestabil bune şi invariabil valide pentru om. Recent însă a avut loc o remarcabilă schimbare. Până astăzi se mai spune că creştinismul nu este religia absolută, nici un obiectiv autoritar, că nu promulgă adevărul revelat şi nu identifică binele ultim, însă din motive diferite. Necredinţa îşi are acum rădăcinile în afirmaţiile că absoluturile şi adevărul obiectiv pur şi simplu nu există; binele şi adevărul sunt declarate nişte simple efecte revoluţionare secundare şi nişte perspective relative din punct de vedere cultural.

Cel cu concepţii secularişte radicale, lăudând aşa-zisa maturitate a omului modern, este sceptic în privinţa oricărei autorităţi transcendente. El respinge absoluturile divine, adevărul revelat, poruncile scripturale, principiile fixe şi scopul supranatural, considerându-le obstacole în calea autoîmplinirii individuale şi a creativităţii personale. Langdon Gilkey face o descriere a stării de spirit care întâmpină simpla menţiune a

---

[11] Heinz Zahrnt, ***The Question of God: Protestant Theology in the twentieth century,*** trad. din engl. de R.A. Wilson, New York, Harcourt Brace & World, 1969, pp. 126 şi urm.

autorității divine într-o epocă prinsă în capcana relativității culturale. El spune: "Bazele divine ale autorității în teologie par să fi dispărut odată cu această istoricizare a tot ceea ce este istoric, lăsându-ne numai *cu...o* «înțelegere evreiască», o «credință apostolică», o «concepție patristică», unele «puncte de vedere medievale» şi cu o «atitudine a Reformei»... şi dacă... toate credințele... sunt relative în funcție de stadiul şi locul lor în istoria generală, cum poate vreuna dintre ele să pretindă loialitatea noastră ultimă sau să ne promită un adevăr ori o mântuire absolută?"[12]. Omul contemporan, subliniaza Gordon D. Kaufman, nu se mai situează într-o lume văzută din perspectivă biblică drept lumea lui Dumnezeu şi înlăuntrul unei concepții creştine despre lume şi viață. Dimpotrivă, ştiința şi sociologia oferă cadrul general al înțelegerii cosmosului şi experienței umane. Rezultatul este clar: "ceea ce a fost multă vreme acceptat ca adevăr revelat al lui Dumnezeu în legatură cu cosmosul şi omul, acum este considerat doar folclor al evreilor antici sau al primilor creştini[13]. După cum se exprimă şi James Barr, mari talente ale societatii occidentale au pierdut convingerea că "Biblia este material de studiu pentru lume în general şi nu numai...pentru istorici...ca şi pentru cler şi teologi"[14]. Într-o lume îndrăgostită de empirismul ştiintific, însăşi ideea absoluturilor veşnice, a poruncilor neschimbătoare, a doctrinelor nemuritoare şi a adevărurilor eterne pare a fi pretențioasă şi imposibil de acceptat. Când lumea academică urmăreşte schimbarea, noul şi contingența, când relativitatea copleşeşte lumea adevărului şi a dreptății, când ceea ce se schimbă devine însemnul distinctiv al progresului social, ce loc mai rămâne pentru revelație, pentru lumea stabilă a Cuvântului lui Dumnezeu, pe scurt, pentru autoritatea divină?

Chiar şi unii teologi găsesc că este mai firesc să îşi etaleze propria lor creativitate decât să accepte autoritatea religioasă a revelației; libertatea de a teologhisi după dorință este considerată o presupusă prerogativă creştină. Teologii protestanți moderni, care resping ideea că Scriptura este "regula ultimă a credinței şi a practicii" consideră că legile care guvernează strategiile teologice sunt nu numai revizuibile, dar şi opționale; accentul pus pe "autoritatea funcțională" devine o modalitate sofisticată de a evita rolul Scripturii ca şi criteriu epistemic pentru

---

[12] Langdon Gilkey, ***Naming the Whirlwind: The Renewal of God Language,*** Indianopolis, Bobbs-Merrill, 1969, p. 51.
[13] Gordon D. Kaufman, ***"What Shall We Do with the Bible",*** Interpretation 25, 1971, pp. 95 şi urm.
[14] James Barr, ***The Biblein the Modem World,*** Londra, SCM Press, New York, Harper & Row, 1973, pp. 60.

doctrină şi morală. Astfel Biserica însăşi stabileşte pentru lume un precedent în ce priveşte reducerea interesului faţă de autoritatea Bibliei.

Omul cu concepţii seculare radicale este angajat în ceva mult mai mult decât o simplă respingere a autorităţii divine şi o resemnare a sa în faţa relativităţii istorice. El îşi încununează respingerea aceasta cu afirmarea autonomiei umane; el îşi etalează o capacitate presupus inerentă de a formula toate "adevărurile" şi "valorile" prin şi pentru sine. Demnitatea şi autorealizarea omului, ni se spune, postulează libertatea creatoare de a opta pentru idei liber formulate şi liber alese. Se presupune că dezvoltarea de sine a omului reclamă ca indivizii să formuleze şi să susţină orice valori preferă şi să-şi asume un rol creator în remodelarea unui cosmos în ultimă instanţă impersonal. Văzând lucrurile astfel, fiinţa supranaturală, revelaţia transcendentă şi poruncile divine reprezintă nişte ameninţări la adresa sensului şi valorii existenţei umane. Gilkey caracterizează situaţia prezentă după cum urmează: "Oare nu este revelaţia după cum declară spiritul modern o negare a întregii autonomii a căutării şi rationalităţii umane; oare legea divină nu este negarea autonomiei personale în domeniul eticii; şi, mai presus de orice, nu este cumva Dumnezeu, dacă exista într-adevar, ultima piedică în calea creativităţii mele ca om?"[15].

Pierderea de către omul modern a Dumnezeului Bibliei a implicat în acelaşi timp şi dispariţia sentimentului de dependenţă a omului faţă de ceva exterior lui; omul consideră că trăieşte pe o planetă lipsită de orice fel de plan şi scop intrinsec şi crede că s-a născut în urma unui accident cosmic. El însuşi trebuie să iniţieze şi să modeleze toate valorile care există. Accentul existenţialist pus astăzi pe libertatea şi voinţa omului de a deveni el însuşi, mai ales pe libertate şi responsabilitate ca însăşi esenţa vieţii, considerii autoritatea exterioară ca pe o ameninţare represivă. Este exaltată autonomia creatoare nelimitată a omului; acest "sine autentic" reclamă în consecinţă respingerea oricăror norme absolute date pe cale transcendentală, căci acestea sunt văzute ca nişte poveri care secătuiesc viaţa. Insă aici există o contradicţie evidentă. Ea derivă din interesul existenţialismului pentru Hristos Cristos ca model al umanităţii autentice care, din grija Lui pentru semeni, S-a ridicat împotriva tradiţiei şi convenţiilor. Dar, în centrul vietii şi lucrării terestre a lui Hristos rămâne autoritatea necontestată a lui Dumnezeu şi apelul la Scriptură. Comentariul lui Gilkey este foarte la obiect în această privinţă: "Ciudat, tocmai Domnul de pe cruce este Cel ce-i dă lumii care L-a pus acolo

---

[15] L Gilkey, ***op.cit.,*** p. 61.

singurul model pentru împlinirea de sine a omului"[16].

Omul secularizat de astăzi neagă, desigur, categoriile de Dumnezeu, revelaţie şi autoritate divină nu fiindcă erudiţia modernă le consideră neinteligibile sau fiindcă descoperirile recente arată că bazele lor intelectuale nu sunt valide. El tinde să subscrie la concepţia contemporană despre viaţă mai degrabă din cauza gustului sau preferinţei sale personale. Filozofiile predominant antiautoritare nerezistând, nu există nici o bază validă pentru declararea faptului că conceptul de autoritate este lipsit de sens şi intrinsec neadecvat. Fireşte, mulţi academicieni reaprind revolta împotriva religiei biblice înlocuind cauzalitatea şi scopul supranatural cu procesul natural sau cu întâmplarea. Dar aceasta nu rezolvă problema care trebuie dezbatută fără ocolişuri. În ultima analiză, problema autorităţii biblice are de-a face cu caracterul final al concepţiei contemporane (care respinge din start tot ceea ce are valoare finală) şi cu relevanţă intelectuală a Bibliei pentru generaţia aceasta şi pentru oricare alta generaţie. Dacă Dumnezeu nu există cu adevărat şi dacă El nu este Creatorul, dacă procesul şi dezvoltarea evoluţionistă înlocuiesc majestatea şi autoritatea Domnului suveran al cerului şi al pământului, dacă toate pretenţiile de adevăr şi toate preceptele etice sunt relative, atunci autodeterminarea şi bunul plac al individului vor înlocui revelaţia divină şi vor deveni "legea" vieţii. Adevărul că creativitatea individuală nu are puterea de a face ceva este o normă morală valabilă. După cum a afirmat odată atât de corect P. T. Forsyth, autoritatea autentică nu este autoritatea experienţei, ci mai degrabă autoritate în vederea experienţei.

Masele contemporane din lumea occidentală, şi din ce în ce mai mulţi oameni din centrele metropolitane din întreaga lume în care pătrunde tehnologia şi stilul de viaţă occidental, trăiesc într-un adevărat carusel moral. Ei refuză să se conformeze lui *imago Dei* din om, refuzând în acelaşi timp şi valoarea eternă a omului şi destinul lui veşnic. O viaţă de diletantism etic şi de nesupunere faţă de natura ultimă a lucrurilor nu pot conţine nici un fel de convingeri valabile despre Dumnezeu, om şi moralitate.

Consecinţele înăbuşirii acestei cunoaşteri sunt cumulative şi devastatoare şi implică o idolatrie atât de monstruoasă, încât fiinţele umane preferă să se închine şi să slujească "mai degrabă creatura decât pe Creator" şi în cele din urmă "schimbă adevărul lui Dumnezeu în minciună" (Rom. 1:25). Deşi viitoarea judecată finală va înfrânge pe deplin gândirea neevlavioasă şi apostată, ea are loc deja anticipat într-o

---

[16] ***Ibidem***, p. 381.

societate în care Dumnezeu îi abandonează pe cei care Il abandonează în mod deliberat: "Fiindcă n-au căutat să păstreze pe Dumnezeu în conştiinţa lor, Dumnezeu i-a lăsat în voia minţii lor blestemate, ca să facă lucruri neîngăduite" (1:28). Prăbuşirea principiului moral într-un veac păgân nu este, de aceea, o scuză pentru necredinţă; de fapt, atestă judecata punitivă a lui Dumnezeu asupra unei generaţii lipsite de evlavie care respinge autoritatea divină. Porunca transcendentă a lui Dumnezeu cu care a fost confruntat Adam în Grădina Edenului îl confruntă pe om şi astăzi în pustia societăţii seculare. Diferenţa dintre omul antic şi cel modern este în principal aceasta: Adam a fost prea aproape de începuturile existenţei umane pentru a putea numi revolta lui altfel decât păcat, în timp ce omul contemporan îşi raţionalizează revolta în numele evoluţiei şi progresului.

Dacă Dumnezeu nu are autoritate asupra gândurilor referitoare la scopurile Lui, de ce să considerăm că are autoritate asupra gândurilor noastre referitoare la noi înşine şi la aproapele nostru, sau la principiile şi acţiunile morale? Dacă adevărul în teologie depinde de ceea ce aprob eu ca şi teolog, atunci pentru aproapele meu va deveni corect mai curând ceea ce aprobă el. Hodgson laudă "contribuţia erudiţiei teologice... ca dar al lui Dumnezeu, dată pentru a fi unul din canalele revelaţiei Lui despre Sine" (pag. 9). Desigur că aceasta va face ca unul sau altul dintre teologi să nege că colegii lui de profesie ar fi contribuit într-un mod decisiv la domeniul erudiţiei teologice. Dar a considera erudiţia teologică *per se* un canal al revelării de Sine a lui Dumnezeu ridică întrebarea când şi în ce generaţie de teologi, la ce conferinţă ecumenică pe tema credinţei şi disciplinei sau în ce campus universitar de teologie ecumenică a ajuns Dumnezeu la o hotărâre. Ce rost are sa se insiste că "dacă Dumnezeu este unul singur, credincios şi adevărat, va exista multă consecvenţă internă în revelaţia Lui" (pag. 9) dacă teologii sacrifică consecvenţa logica pentru a păstra unitatea, adevărul şi realitatea lui Dumnezeu?

Singurul remediu pentru schizofrenia teologică ce caracterizează dogmatica protestantă modernă este acela de a permite ca Scripturile inspirate să se refere la ceva mai mult decât la simplele noastre predilecţii personale, căci procedeul acesta ne permite să extragem din ele numai ceea ce preferăm noi să auzim şi să proclamăm. Ambiguitatea care barează acum apelurile protestante moderne la autoritatea Bibliei este arătată de D. E. Nineham, care spune că orice răspuns simplu la întrebarea: În ce consta autoritatea Bibliei?" va implica probabil ,,o suprasimplificare serioasă şi periculoasă... Autoritatea Bibliei, spune Nineham, este legată inextricabil de alte feluri de autoritate: a Bisericii, a

sfinților, a liturghiei, a conştiintei şi a rațiunii"[17].

Mai presus de orice îndoială, religia biblică are o natură autoritară. Dumnezeul suveran, Creatorul Universului, Domnul istoriei, Dătătorul destinului stabileşte şi răsplăteşte ceea ce este adevărat şi corect. Dumnezeu porunceşte şi deține dreptul de a fi ascultat şi, de asemenea, puterea de a-i pedepsi pe cei neascultători şi de a-i răsplăti pe cei credincioşi. În spatele voinței lui Dumnezeu se află o putere absolută. Ideea că individul determină în mod subiectiv ceea ce este în ultima instanță bun sau rău, adevărat sau fals, nu numai că duce la invazia nihilismului, dar presupune în acelaşi timp iluzia unei lumi fără Dumnezeu. Dumnezeu poate fi ignorat numai dacă presupunem autonomia lumii. Însă Dumnezeu este Cel care a determinat existența şi natura lumii. Suveranitatea divină se extinde în orice domeniu al vieții. Suveranitatea divină poate fi astfel formulată fiindcă se extinde şi asupra adevărului. Nu putem înțelege secretul intim al Cosmosului fără Cuvântul lui Dumnezeu, nici nu putem interpreta comprehensiv ceva fără să raportăm acest ceva la Creatorul şi Susținătorul tuturor lucrurilor. EI le porunceşte ființelor umane nu numai să iubească adevărul, dar şi să-l pună în practică (loan 3:21; 1 loan 1:6); cunoaşterea nu este doar o preocupare intelectuală, ci implică şi o oarecare obligație etică. Nerăbdarea atrage condamnarea, căci omul nu poate în nici un fel justifica revolta lui spirituală. Autoritatea lui Dumnezeu a fost ferm imprimată în conştiința omului la creație şi clar reafirmată public în Biblie, care aşează căderea omului şi nevoia lui de salvare morală alături de oferta plină de har a lui Dumnezeu de a ierta şi de a oferi o viață nouă tuturor acelora care se pocăiesc şi cred în El.

În multe privințe de fapt în toate aspectele ei esențiale situația noastră nu este diferită de cea din epoca apostolică. Omenirea trăia atunci într-o epocă pe cale de dispariție, dar pentru care Evanghelia înnoirii răscumpărătoare oferea o nouă *kairos.* La fel ca evreii dinaintea lor, primii creştini au recunoscut că descoperirea de Sine a lui Dumnezeu şi autoritatea Lui divină sunt corolare inseparabile. Dacă pe baza Scripturilor străvechi şi în propriile lor conştiințe ei ştiau că omul este cea mai înaltă formă de existență creată, ei au mai ştiut, de asemenea, că Cristos cel încarnat este supremul exeget al umanității ideale şi exegetul ultim al naturii *lui* Dumnezeu. Aversiunea lor păcătoasă față de conceptul de autoritate transcendentă a fost străpunsă de vestea că Dumnezeul judecății finale a demonstrat deja prin învierea lui Hristos

---

[17] D. E. Nineham, "Where în Lies the Authority of the Bible?" ***all the Authority of the Bible,*** de Leonard Hodgson şi a1tii, pp. 95-96.

faptul că nu agreează forțele rele opresive şi că judecata finală a umanității conferă înnoire şi iertare spirituală tuturor acelora care Îi mărturisesc suveranitatea.

Timp de multe secole, lumea occidentală a luat în serios angajamentul ei față de revelația supranaturală transmisă prin profeții evrei şi prin apostolii creştini şi a găsit în Scripturile canonice expunerea normativă a adevărului şi voiei pe care le-a revelat Dumnezeu. Ea a susținut ca fiind autoritare adevărurile descoperite pe cale divină, considerându-le mai presus de deliberările filozofiei seculare, mai presus de aspirațiile religiei în general şi mai presus de orice influențe sau proiecții apărute pe baza experienței personale. Singura opțiune plină de speranță a omului într-un univers făcut de Dumnezeu şi aflat sub guvernarea Lui se găseşte în acceptarea şi însuşirea acestei învățături inspirate de El. Biblia, sursa unică şi autoritară incomparabilă a adevarului spiritual şi etic, a oferit tot ceea ce este necesar pentru mântuirea şi fericirea omului; Scriptura a fost o ofertă divină deosebit de prețioasă care le pune la dispoziție păcătoşilor rebeli informații valabile despre domeniul transcendent şi care descoperă posibilitatea altfel ascunsă a reconcilierii personale veşnice cu Dumnezeu.

Nimic nu este mai important astăzi pentru omenire decât un criteriu corect prin care oamenii să poată identifica adevărul şi binele în opozitie cu simplele afirmații umane. Creştinismul afirmă că derivă din revelația divină. În toată perioada cuprinsă între vremurile apostolice şi secolul al XVIII-lea, până şi majoritatea ereticilor au recunoscut autoritatea Scripturii. Apoi, în secolele al XIX-lea şi al XX-lea, criticismul biblic a redefinit "natura autorității Bibliei" şi a considerat Scriptura drept o simplă mărturie supusă erorii. Toate confesiunile protestante istorice au afirmat autoritatea Scripturii. Recunoscând Biblia drept singura lege a credinței şi a proclamării autentice, Biserica L-a păstrat numai pe Hristos ca şi Cap al ei şi a declarat că scrierile inspirate de Duhul sunt superioare în ce priveşte autoritatea chiar şi opiniilor celor mai respectabili clerici. Fie că era vorba de un simplu credincios sau de conducătorul unei biserici locale, de liderul denominațional sau ecleziastic, de tradiție sau de mărturia Bisericii, fiecare trebuia să se supuna testului Scripturii şi în afara unei astfel de verificari – era considerat supus greşelii. După cum spune Barth: "Exegeza scripturală se bazează pe afirmația că mesajul pe care ni l-a transrnis Scriptura, chiar şi în părțile ei aparent cele mai supuse dezbaterii şi mai puțin asimilabile, este în orice împrejurare mai adevărat şi mai important decât cele mai bune şi cele mai necesare

lucruri pe care noi înşine le-am spus sau le putem spune"[18].

Sub influenţa teologiei protestante moderne, mari părţi din Biserica au îndrăznit în trecutul recent să aprobe afirmaţii diluate. Planificarea ecleziastică şi slujirea ecumenică s-au bazat adesea pe expresii ambigue ale autoritatii biblice. După cum observă James Barr, "în afara unor supravieţuiri minore", teologia ecumenică nu este realizată într-un context de structură,"de autoritate" care să implice nişte surse şi un continut autoritar. EI subliniază că o astfel de teologie este specific pluralistă şi teologii, cu excepţia acelora care oftează nostalgic după vremurile trecute, acceptă aceasta nu numai ca pe un fapt, ci ca pe un lucru bun. În structurile de autoritate mai vechi, Biblia ocupă un loc important în ierarhie. Nu se prea punea la îndoială faptul că apelul la Scriptură forma un temei major pentru distingerea între teologii, pentru preferarea uneia şi respingerea alteia. Oare acest lucru nu mai este valabil şi azi... în contextul actual, ideea de «autoritate a Bibliei» a devenit anacronică"[19]. Fără îndoială că observaţiile lui Barr caracterizează foarte bine scena ecumenică predominantă, deşi el ne vorbeşte prea puţin despre convingerile contrare ale multor teologi evanghelici din lumea întreagă, pentru care autoritatea biblică rămâne încă o opţiune necesară. În orice caz, starea de spirit ecumenică de astăzi sau de mâine nu decide ce trebuie să se întâmple cu necreştinii sau cu creştinii din toate epocile.

Savanţi de frunte de pe ambele ţărmuri ale Atlanticului sunt foarte conştienti de dilema referitoare la autoritatea biblică. Gordon Kaufman scrie: "Biblia stă la temelia culturii occidentale şi a informat într-un sens profund, oricât de puţin se recunoaşte, viaţa fiecărui participant la ea. ...Dar toate acestea au dispărut acum. ...Biblia nu mai are autoritate unică pentru omul occidental. Ea a devenit un monument măreţ, dar arhaic, în mijlocul nostru"[20]. Din mai multe motive s-a declarat că Biblia nu mai are autoritate pentru viaţa modernă. Cultura vestică tinde acum să respingă însăşi ideea de autoritate transcendentă şi centrele intelectuale sunt înclinate să o substituie cu valori radical modificate preluate dintre cele identificate cu teismul creştin. Chiar dacă acest lucru n-ar fi adevărat, se spune, erudiţia critică a discreditat atât de mult ideea Bibliei ca şi canon sau ca document literar coerent care ne transmite o concepţie unificată din punct de vedere teologic, şi teologii influenţi găsesc astăzi în ea atât

---

[18] Karl Barth, ***Church Dogmatics,*** ed. De G.W. Bromiley şi T. Torrance, Edinburg, T&T Clark, 1936-1969, Naperville, 1969, p. 719.
[19] James Barr, ***The Bible in the Modem World,*** Londra, SCM Press, New York, Harper & Row, 1973, p. 29.
[20] Kaufman, ***op. cit.,*** pp .95-96.

de multe accente divergente, încât este serios compromisă convingerea cu privire la utilitatea ei ca instrument al adevarului obiectiv. Teologii studiază astăzi adesea textele biblice nu ca pe o Scriptură plină de autoritate, ci doar ca pe nişte texte în sine, ca surse istorice bazate pe alte surse istorice sau ca pe nişte texte folosite pentru discernerea intenției autorului sau a cititorilor lui antici. Procedeul acesta a devenit din ce în ce mai frecvent pe măsurii ce instituțiile teologice şi-au pierdut siguranța că Biblia este norma sau regula credinței şi practicii.

Intre timp rolul Bibliei în viata şi în preocupările publice a scăzut brusc. Pretențiile Scripturii de a avea autoritate divină au fost declarate irelevante din punct de vedere educational.

Aşa-zisa "renaştere modernă a autorității biblice" asociată cu conceptul neoortodox de revelație, comentează Barr, „şi-a pierdut repede avântul şi inițiativa" şi a pierdut terenul în fața unor variante reapărute recent, care nu au o bază revelațională. "Uneori se pare că revoluția neoortodoxă din domeniul teologiei nu a existat deloc, scrie el, atât de multe dintre pozițiile ei favorite sunt negate acum sau pur şi simplu ignorate"[21]. "Se pare că ne-am întors la situația în care statutul şi valoarea Bibliei au fost puternic contestate" (pag. 8). "Cea mai radicală punere sub semnul întrebării", adaugă Barr, apare în "contextul teologiei de limba engleza, atât în Marea Britanie, cât şi în Statele Unite", contestându-se nu numai "modalitatea autorității biblice",aşa cum este mai la modă în teologia continentală, dar şi însăşi legitimitatea ei. Barr pune întrebari dar nu răspunde la cele referitoare la sursa acestei "puneri radicale în discuție a statutului Bibliei"; este ea efectul filozofiei empiriste, a neoortodoxiei aflată azi în autoapărare, a tradiției fără rădăcini adânci a predicării expozitive, a oratoriilor de la amvon concentrate cel mai adesea asupra personalităților, a filozofiei sociale ce susține libertatea absolută? Singura explicație posibilă pe care însă Barr n-o oferă este aceea că mintea modernă sucombă cu uşurință în fața unor presupuneri arbitrare care golesc fără nici o scuză revelația biblică de puterea ei ca alternativă intelectuală.

Credința îndelungată şi necontestată în Biblie, afirma D. E. Nineham, este probabil compromisă din pricina exploziei cunoaşterii din vremurile moderne. "Numai...începând de la mijlocul secolului al XVIII-lea am început să facem progresele realmente fantastice în domeniul cunoaşterii cu care suntem acum atât de obişnuiți, iar creştinii s-au trezit sustinand unele concepții şi supoziții evident divergente față de acelea

---

[21] J. Barr, ***op.cit.,*** p. 5.

ale autorilor biblici cu privire la aproape toate subiectele"[22]. Însă astfel de generalităţi au prea puţină forţă atâta vreme cât Nineham nu identifica exemple concrete de cunoştinte mod erne certe care contravin în mod decisiv învăţăturii biblice.

Reluarea în Evul Mediu a accentelor greceşti clasice de catre Toma d'Aquino şi de către alţi scolastici au anticipat curentele filozofiei occidentale de la Descartes încoace, care au mutat argumentele în favoarea teismului din domeniul revelaţiei scripturale în cel al raţionamentului filozofic. Spinoza, Hume şi Kant au situat cu totii filozofia religioasa ipotetica mai presus de teologia revelaţionala ca modalitate preferata de cunoaştere şi, din respect pentru nota ştiintifica, au abandonat ortodoxismul, considerand ca nu mai este credibil şi nu numai statutul special al Scripturii, dar chiar şi insuşi rolul lui lehova, Dumnezeul Bibliei, era acum atacat. Deşi modernismul protestant a afirmat ca omul secolului al XX-lea poate inca sa fie creştin, el a exaltat verificabilitatea empirica, socotind-o decisiva pentru adevar; abandonand revelatia transcendenta şi miracolul exterior, el a redus importanta lui Hristos la aceea de fiinta umana avand o moralitate superioara. Orice altceva se mai poate spune despre concepţia aceasta,insa ea nu a avut nimic esenpalin comun cu creştinismul biblic. Subordonand teologia revelata cercetarii empirice, era modernista inaugurata de Schleiermacher a abandonat verificarea scripturala a realităţilor spirituale invizibile şi a exclus orice Cuvânt fixat sau veşnic, transmis prin revelaţie biblică. Pe baza filozofiei dominante a ştiintei, protestanţii moderni şi-au asumat continuitatea neîntreruptă a naturii şi dezvoltarea evolutivă a omului şi a religiilor lumii şi au luat în derâdere autoritatea supranaturală a Bibliei. Metoda ştiintifică a devenit criteriul atotcuprinzător al credibilitaţii; experimentalismul ştiintific a înlocuit Duhul Sfânt ca însotiţor al creştinului în aflarea adevărului.

În acest context, un nou argument în favoarea Bibliei se aude astazi chiar şi în randurile multor cercetatori critici. "Statutul Bibliei în Biserica şi în credinta creştina..., comenteaza James Barr, afecteaza fiecare aspect al vietii bisericilor şi prezentarea mesajului lor adresat lumii"[23]. "Multe dintre necazurile creştinismului modern sunt nişte poveri autoimpuse care ar putea fi mult uşurate daca mesajul Bibliei ar primi o apreciere mal inaIta. Nu am deloc încredere în viziunea unui creştinism care se emancipează şi mai mult faţă de influenţa biblică şi merge înainte vitejeşte, bucurându-se de modernitatea lui contemporană.

[22] Nineham, ***op.cit.,*** p. 91.
[23] Barr, ***op.cit.,*** p. 12.

Cu toate acestea, Barr toceşte ascutişul unei astfel de pledoarii atunci când nu simte nici o piedică în calea revendicării autorităţii Bibliei în faţa scepticilor şi dă glas în schimb dispoziţiei de a "lăsa natura autorităţii să iasă la iveală la sfârşitul procesului teologic", astfel că teologia însăşi este eliberată de responsabilitatea anterioară de a se conforma criteriilor biblice[24]. Motivul unei astfel de poziţii nu este greu de dedus: Barr susţine că Scriptura este supusă greşelii în ce 'priveşte problemele teologice; precizia şi corectitudinea teologică, susţine el, nu ţin de scopul Bibliei (pag. 119), care pentru el este o carte deficitară din punct de vedere teologic (pag. 12o). Barr prezintă o doctrină a "autorităţii scripturale" care ocoleşte problema originii inspirate a Bibliei, cât şi a inerantei şi infailibilităţii ei, considerându-le doar nişte probleme de o "importanţă marginală" (pag. 23). Aşa cum îl expune el, termenul autoritate biblică nu implică un angajament faţă de credibilitatea istorică a Scripturii, nici nu atribuie Bibliei o perfecţiune inerentă (pag. 24-25). Barr întâmpină criza autorităţii biblice nu numai bazat pe prezumţia ca "pentru curentul principal al credintei creştine moderne... adevăratul fundamentalism dogmatic nu este o opţiune viabilă" (pag. 12), dar şi pe teza ca concepţia creştină istorică despre Biblie trebuie respinsă. El face observaţia că teologia protestantă a tins în trecutul apropiat să evite doctrina inspiraţiei divine a Bibliei, deşi teologia romano-catolică a continuat să folosească termenul, însă într-un mod mult mai flexibil decât fundamentalismul, deoarece romano-catolicismul consideră tradiţia, la fel la şi Scriptura, o norma teologică (pag. 15).

Barr vrea să reţină reprezentarea scripturală a felului în care ar trebui sa fie Dumnezeu cel puţin în unele privinţe. Însă el exceptează în mod selectiv alte accente dintr-o carte în care deformarea, spune el, cuprinde "întregul deşi nu neaparăt în mod egal în tot cuprinsul lui" (ibid., pag. 13o). Dar omul de rând sesizează în mod intuitiv artificialitatea unor astfel de argumente susţinute de savanţi care resping în acelaşi timp şi adevărul obiectiv al Scripturii.

Cu toate acesta, Biblia stă foarte provocator în centrul disputei umane pe marginea adevărului şi valorilor, a naturii lumii reale şi a sensului şi restului supravieţuirii umane. Nici o carte nu a fost tradusă şi distribuită ca Biblia; nici una nu a fost studiată atât de mult pentru a i se stabili autorul şi sursa, acurateţea istorică, credinţa şi morala care stau la baza ei, inspiraţia ei divină. În ciuda tuturor atacurilor critice cărora i-a fost supusă, mulţimi de oameni pastrează încă un sentiment de reverenţa pentru Biblie şi mesajul ei. Cu cât cercetează cineva mai mult fenomenul

---

[24] ***Ibidem***, p. 113

înstrăinării de Biblie, cu atât este mai înclinat să spună că marile ei accente nu au fost niciodată discreditate într-un mod concludent. Teoreticienii critici care subscriu la multele filozofii foarte diferite de teismul biblic au declarat într-adevar că Biblia este failibilă şi supusă greşelii. Rezultatul acestui asalt critic nu a fost neapărat descurajarea citirii Scripturii; Biblia a desfiinţat critici mult mai importante decât admit ei. Nu numai că Biblia îşi păstrează fascinaţia incomparabilă pe care o exercită asupra maselor de oameni, dar ea revigorează, aşa cum nimic altceva nu reuşeşte să o facă devotamentul viu faţă de bine într-o societate în care adevărul şi binele par a fi pe zi ce trece tot mai evazive. Mereu şi mereu criticul, dacă trăieşte în ţări în care oamenii sunt liberi să-şi practice credinţa şi în care criticii sunt ei înşişi liberi să se distanţeze de linia propagandistică oficială, nu trebuie decât să se uite în jurul lui pentru a vedea că oamenii, învăţaţi şi neînvăţaţi deopotrivă, mai preţuiesc încă aceasta carte. Ea ramâne, desigur, de o importanţă decisivă şi centrală pentru credinţă iudeo-creştină şi nu poate fi înlocuită sau neglijată fără consecinţe dezastruoase pentru soarta religiei revelate şi pentru Biserică.

Însă Biblia este la fel de importantă şi pentru lupta împotriva scepticismului în întregul domeniu al preocupărilor metafizice. Dacă cercetătorii de acum abordează Biblia la fel de deschis ca orice altă operă literară din trecut şi tratează concepţia acesteia despre natură, istorie şi viaţă aşa cum tratează concepţiile moderne supuse permanent schimbării, atunci paganismul se va ridica din nou şi va îneca lumea occidentală, la fel ca întreaga lume, de altfel.

Augustin a avut dreptate când a declarat: "Credinţa se va clătina dacă autoritatea Sfintelor Scripturi îşi pierde puterea asupra oamenilor." Civilizaţia occidentală va produce nişte generaţii care se vor destrăma cu repeziciune dacă generaţiile care cunosc lucrurile mai bine îşi pierd respectul faţă de Biblie. Dacă civilizaţia contemporană va ajunge cu adevărat la maturitate, ea îşi va recunoaşte şi respinge idolatria şi secularismul radical, împreună cu miturile ipotetice ale generaţiilor trecute, va tăgădui presupusa autonomie a omului şi Îl va cauta din nou pe Dumnezeul biblic.

CONCLUZIE

Miezul problemei constă, după mine, în a determina dacă există, sau nu, un *adevăr obiectiv*. Adevăr obiectiv înseamnă adevărul care este independent de crezuri individuale sau de contexte culturale. Când ceva este adevărat în mod obiectiv (cum ar fi de pildă, existenţa lunii), acel lucru este adevărat pentru oricine indiferent că se recunoaşte acest fapt,

sau nu. Obiectivitatea presupune că toți trăim în aceeaşi realitate, chiar dacă o percepem (o trăim, o simțim) în mod diferit, sau susținem crezuri diferite asupra ei. Aceia dintre noi care credem într-un adevăr obiectiv, ştim că avem o bază comună pe care să purtăm orice discuții despre ce-i adevărat şi ce nu, fiindcă cu toții trăim în aceeaşi lume reală.

Postmoderniştii neagă această realitate comună. În schimb, ei susțin că grupurile care provin din culturi/societăți diferite trăiesc în realități diferite. Pentru ei realitatea unui grup de oameni este reprezentată de *percepția* sau de *interpretarea* de către acesta a lumii externe, şi nu a lumii propriu-zise. Postmoderniştii susțin că de fapt noi creăm adevărul atunci când îl interpretăm şi nu descoperim adevărul. *După postmodernişti, ceva este adevărat fiindcă noi îl credem, şi nu îl credem fiindcă este adevărat*![25]

Ca şi creştini noi acceptăm atât realitatea adevărului subiectiv cât şi a celui obiectiv şi credem că le putem descoperi pe amândouă printr-o utilizare combinată a revelației şi a propriei noastre rațiuni. Biblia afirmă că noi putem ajunge să cunoaştem o dragoste care întrece orice pricepere omenească (vezi, Efeseni 3:19) şi că relația noastră cu Dumnezeu întrece simpla afirmare a unor adevăruri care-l privesc pe El. Acesta este adevărul subiectiv, sau experimental. Însă sub nici o formă realitatea adevărului subiectiv sau experimental nu elimină realitatea adevărului obiectiv. De partea cealaltă, postmoderniştii susțin că *tot* adevărul este subiectiv. Cu aşa ceva noi nu putem fi de acord.

Accentul pus de Biblie asupra revelației istorice (1Corinteni 15:13-15), propozițiile ei doctrinare (Romani 10:9) şi revelația naturală (Romani 1:18-20) presupun că adevărul obiectiv există. Faptul acesta îl pune pe creştin în directă opoziție cu mentalitatea postmodernistă. Autorii atei existențialişti ca Nietzsche şi Sartre sunt cei ce au pregătit apariția postmodernismului contemporan. Ei au înțeles că respingerea de către modernism a transcendentului reprezintă o mentalitate prea costisitoare deoarece anihilează orice standarde de obiectivitate în moralitate, în valorile umane, şi în adevăr.[8] Privit în felul acesta, postmodernismul reprezintă consecința firească a gândirii moderniste pentru că dezvăluie lipsa de finalitate a gândirii omeneşti autonome.

---

[25] Pentru o explicație clară a acestei concepții, vezi, cartea lui Richard Rorty, intitulată ***Contingency, Irony, and Solidarity*** (publicată în Cambridge: Cambridge University Press, 1989), XIII-10.

Bibliografie

1. Barr, James, *The Bible in the Modem World*, Londra, SCM Press, New York, Harper & Row, 1973.
2. Barr, James, *TheBibleîn theModem World*, Londra, SCM Press, New York, Harper & Row, 1973.
3. Barth, Karl, *Church Dogmatics,* ed. De G.W. Bromiley şi T. Torrance, Edinburg, T&T Clark, 1936-1969, Naperville, 1969.
4. Bonhoeffer, Dietrich, *Lettersand Papers from Prison,* Londra, Collins, Fontana Books, 1963.
5. Dermot, H. McDonald, *The Concept of Authority*, *Faith and Thought: Journal of the Victoria Institute 95* (vara 1996).
6. Emmet, Dorothy, *The Nature of Metaphysical Thinking,* New York, St. Martin's Press, 1945, pag. 1o9.
7. Gilkey, Langdon, *Naming the Whirlwind: The Renewal of God Language,* Indianopolis, Bobbs-Merrill, 1969.
8. Heinz, Zahrnt, The *Question of God: Protestant Theology in the twentieth century,* trad din engl. de R.A. Wilson, New York, Harcourt Brace & World, 1969.
9. Kaufman, Gordon D., *"What Shall We Do with the Bible"*, Interpretation 25, 1971.
10. Lyotard, Jean-François, *Condiția postmodernă*, Bucureşti, Idea, 2003.
11. Lyotard, Jean-François, *Postmodernismul pe înțelesul copiilor*, Bucureşti, Biblioteca apostrof, 1977.
12. MacKinnon, Donald, *Borderlands of Theology and other Essays,* edit. de G.W. Roberts, Philadelphia, J.B. Lippincott, 1969.
13. Nineham, D. E., "Where în Lies the Authority of the Bible?" *all the Authority of the Bible,*de Leonard Hodgson şi a1tii.

CUPRINS